

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

z dnia.....

**w sprawie określenia wzoru pouczenia o uprawnieniach i obowiązkach pokrzywdzonego
w postępowaniu karnym**

Na podstawie art. 300 § 3 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, z późn. zm.¹⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. Określa się wzór pouczenia o uprawnieniach i obowiązkach pokrzywdzonego w postępowaniu karnym, stanowiący załącznik do rozporządzenia.

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 2 czerwca 2014 r.

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

¹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1999 r. Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 50, poz. 580, Nr 62, poz. 717, Nr 73, poz. 852 i Nr 93, poz. 1027, z 2001 r. Nr 98, poz. 1071 i Nr 106, poz. 1149, z 2002 r. Nr 74, poz. 676, z 2003 r. Nr 17, poz. 155, Nr 111, poz. 1061 i Nr 130, poz. 1188, z 2004 r. Nr 51, poz. 514, Nr 69, poz. 626, Nr 93, poz. 889, Nr 240, poz. 2405 i Nr 264, poz. 2641, z 2005 r. Nr 10, poz. 70, Nr 48, poz. 461, Nr 77, poz. 680, Nr 96, poz. 821, Nr 141, poz. 1181, Nr 143, poz. 1203, Nr 163, poz. 1363, Nr 169, poz. 1416 i Nr 178, poz. 1479, z 2006 r. Nr 15, poz. 118, Nr 66, poz. 467, Nr 95, poz. 659, Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 141, poz. 1009 i 1013, Nr 167, poz. 1192 i Nr 226, poz. 1647 i 1648, z 2007 r. Nr 20, poz. 116, Nr 64, poz. 432, Nr 80, poz. 539, Nr 89, poz. 589, Nr 99, poz. 664, Nr 112, poz. 766, Nr 123, poz. 849 i Nr 128, poz. 903, z 2008 r. Nr 27, poz. 162, Nr 100, poz. 648, Nr 107, poz. 686, Nr 123, poz. 802, Nr 182, poz. 1133, Nr 208, poz. 1308, Nr 214, poz. 1344, Nr 225, poz. 1485, Nr 234, poz. 1571 i Nr 237, poz. 1651, z 2009 r. Nr 8, poz. 39, Nr 20, poz. 104, Nr 28, poz. 171, Nr 68, poz. 585, Nr 85, poz. 716, Nr 127, poz. 1051, Nr 144, poz. 1178, Nr 168, poz. 1323, Nr 178, poz. 1375, Nr 190, poz. 1474 i Nr 206, poz. 1589, z 2010 r. Nr 7, poz. 46, Nr 98, poz. 626, Nr 106, poz. 669, Nr 122, poz. 826, Nr 125, poz. 842, Nr 182, poz. 1228 i Nr 197, poz. 1307, z 2011 r. Nr 48, poz. 245 i 246, Nr 53, poz. 273, Nr 112, poz. 654, Nr 117, poz. 678, Nr 142, poz. 829, Nr 191, poz. 1135, Nr 217, poz. 1280, Nr 240, poz. 1430, 1431 i 1438 i Nr 279, poz. 1645, z 2012 r. poz. 886, 1091, 1101, 1327, 1426, 1447 i 1529 oraz z 2013 r., poz. 480, 765, 1282 i 1247.

UZASADNIENIE

Rozporządzenie stanowi wykonanie delegacji zawartej w art. 300 § 3 ustawy z dn. 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz.U. Nr 89, poz. 555, z późn. zm.) przewidującej określenie przez Ministra Sprawiedliwości wzoru pouczenia pokrzywdzonego o uprawnieniach i obowiązkach w postępowaniu karnym.

Zmiany postępowania karnego wynikają z potrzeby wzmocnienia pozycji procesowej pokrzywdzonego oraz ułatwienia mu realizowania uprawnień strony postępowania przygotowawczego. Znowelizowany art. 300 § 2 Kodeksu postępowania karnego sprzyja równemu traktowaniu stron postępowania przygotowawczego: podejrzanego i pokrzywdzonego. Zmiany te stanowią częściową implementację dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/29/UE z dnia 25 października 2012 r. *ustanawiającej normy minimalne w zakresie praw, wsparcia i ochrony ofiar przestępstw oraz zastępującej decyzję ramową Rady 2001/220/WSiSW*².

Zgodnie z art. 300 § 2 Kodeksu postępowania karnego, przed pierwszym przesłuchaniem w postępowaniu przygotowawczym pokrzywdzony powinien zostać pouczony w szczególności o tych uprawnieniach, które wiążą się z jego aktywnością jako strony postępowania przygotowawczego. W przepisie tym nie przewidziano więc przekazania pokrzywdzonemu informacji o uprawnieniach do dochodzenia roszczeń cywilnych w procesie karnym, jak również tych, które wiążą się z uzyskaniem statusu strony postępowania sądowego. Te są bowiem przekazywane pokrzywdzonemu wraz z zawiadomieniem o przesłaniu aktu oskarżenia do sądu (art. 334 § 2 Kodeksu postępowania karnego) lub już w toku postępowania sądowego.

Dotychczasowe przepisy przewidują ogólny obowiązek pisemnego poinformowania pokrzywdzonego o jego uprawnieniach przed pierwszym przesłuchaniem w postępowaniu przygotowawczym (por. § 167 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 marca 2010 r. – Regulamin wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury³). Jednak, jak wynika z wystąpień Rzecznika Praw Obywatelskich do Ministra Sprawiedliwości (m.in.: wystąpienie z dnia 9 sierpnia 2011 r., sygn.: RPO-513323-II/05/DK),

² Dz. Urz. UE L 315 z 2012 r., str. 57.

³ Dz. U. Nr 49, poz. 296.

obowiązek ten nie zawsze jest realizowany przez organy ścigania w prawidłowy sposób, co powoduje, że pokrzywdzeni w praktyce nie posiadają wystarczających informacji o przysługujących im uprawnieniach i ciążących na nich obowiązkach. Jest to tym bardziej odczuwalne, iż obecnie obowiązujące przepisy nie wprowadzają ujednoliconego wzoru takiego pouczenia. Dokumenty znajdujące się obecnie w użyciu przez polskie prokuratury, sądy, czy Policję, zostały wypracowane wyłącznie przez praktykę. Nie obejmują one pełnego katalogu uprawnień, przewidzianego wobec pokrzywdzonego w znowelizowanym Kodeksie postępowania karnego. Co więcej, pouczenia te polegają na prostym przytoczeniu odpowiednich przepisów tego Kodeksu. Niniejsze rozporządzenie zmienia ten stan rzeczy. Zdecydowano się w nim na pouczenie pokrzywdzonego o przysługujących mu uprawnieniach w prostym i przystępnym języku, co stanowi wykonanie zobowiązania wynikającego z art. 4 ust. 1 dyrektywy 2012/29 oraz wprost wynika z treści wytycznych delegacji ustawowej, przewidującej konieczność zrozumienia pouczenia także przez osoby niekorzystające z pomocy pełnomocnika. Jednocześnie, zgodnie z dotychczas funkcjonującą praktyką, pouczenie wskazuje na odpowiedni przepis ustawowy, z którego wynika dany rodzaj uprawnień lub obowiązków, co umożliwia weryfikację jego treści i ustalenie brzmienia normatywnego.

Data wejścia w życie rozporządzenia została skorelowana z datą wejścia w życie ustawy zawierającej delegację do jego wydania.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Podmioty, na które będzie oddziaływało rozporządzenie.

Wejście w życie projektowanego rozporządzenia będzie miało bezpośredni wpływ na funkcjonowanie organów wymiaru sprawiedliwości. W szczególności będzie miało realny wpływ na sytuację procesową pokrzywdzonych w postępowaniu przygotowawczym.

2. Konsultacje społeczne.

Projekt zostanie przedstawiony do zaopiniowania sądom, prokuraturom i Policji, a także Krajowej Radzie Sądownictwa, Krajowej Radzie Prokuratury, Sądowi Najwyższemu i

Prokuratorowi Generalnemu, Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka oraz organizacjom zajmującym się ochroną praw ofiar.

W trakcie dotychczasowych prac nad projektem nie zgłosiły się podmioty, o których mowa w art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414 z późn. zm.)

3. Wpływ rozporządzenia na sektor finansów publicznych, rynek pracy, konkurencyjność gospodarki i rozwój regionalny.

Projektowane rozporządzenie nie spowoduje skutków na rynku pracy, pozostanie też bez wpływu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw. Nie wpływa również na sytuację i rozwój regionalny oraz na budżety jednostek samorządu terytorialnego.

Rozporządzenie nie wywoła również skutków finansowych dla budżetu państwa.

Rozporządzenie nie zawiera przepisów technicznych, a zatem nie podlega notyfikacji zgodnie z trybem przewidzianym w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039, z późn. zm.).

Ocena skutków regulacji zostanie przedstawiona KPRM w trybie § 11 ust. 1-3 Regulaminu pracy Rady Ministrów (M.P. Nr 13, poz. 221, z późn. zm.). Zgodnie z § 11a niniejszego Regulaminu projekty rozporządzenia oraz dokumenty dotyczące prac nad tym projektem zostaną udostępnione w BIP RCL.